

за методикою ІБК і ЦБ НААН. Площа облікової ділянки 10,8 м². Розміщення ділянок рендомізоване, повторність досліду триразова. За стандарти використано три вітчизняні гібриди буряків цукрових ('Булава', 'Злука', 'Кварта').

За результатами досліджень створено 14 високопродуктивних гібридів буряків цукрових на ЦЧС основі з овально-конічною формою коренеплоду. Вони характеризуються врожайним напрямом (Е) продуктивності. За врожайністю коренеплодів кращі експериментальні гібриди переважали груповий стандарт на 16,5–23,5 %, збором цукру на 15,1–20,9 % і виходом цукру на 15,0–22,0%.

Показники індексу форми коренеплоду в них варіювали в межах 1,11–1,24. Коренеплоди цих

гібридів були заглиблені в ґрунт на 3/4 довжини, мали гладеньку поверхню і мілкі кореневі боріздки (ортостихи). У них збільшилися довжина коренеплоду (L) на 8,7%, діаметр (D) – на 1,2%, відстань від площини максимального діаметру коренеплоду до вершини головки (В) – на 38,7%, маса коренеплоду – на 19,4% порівняно з вихідними формами.

Встановлено, що зміна форми коренеплоду з конічної на овально-конічну призводить до підвищення продуктивності гібридів буряків цукрових. Створено високопродуктивні гібриди буряків цукрових з поліпшеною формою коренеплоду, придатні для енерго- та екологізберігаючих технологій вирощування.

УДК 632.651

Пашковський А.А., магістр 1 року навчання

Бабич А. Г., к.с.-г.н., доцент, доцент кафедри інтегрованого захисту та карантину рослин

Бабич О.А., к.б.н., доцент кафедри ентомології м. проф. М.П. Дядечка

Національний університет біоресурсів і природокористування України

E-mail: nubipbabich@gmail.com

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЗОЛОТИСТОЇ ЦИСТОУТВОРЮЮЧОЇ КАРТОПЛЯНОЇ НЕМАТОДИ В УМОВАХ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Картопля є «другим хлібом» і основною культурою, яку вирощують в присадибному секторі в Україні. Але, в результаті багаторічного беззмінного вирощування на одному місці – фактично в монокультурі, в останній час спостерігається масове накопичення спеціалізованих шкідників, серед яких одним з найбільш шкідливих є карантинний вид – золотиста картопляна цистоутворююча нематода.

Основною метою наших досліджень було детальне вивчення етапів розвитку фітогельмінтів, з моменту проникнення патогену в рослину і до повного відмирання самок в умовах ТОВ Нібулон в Романівському районі Житомирської області.

Перші пошкодження на корінцях від проникнення інвазійних личинок другого віку нами зафіксовані на 7 добу після появи сходів.

Проникнувши в корінь, личинки другого віку перетворювались у личинок третього та четвертого віку з диференціацією на особин чоловічої та жіночої статі.

Личинки четвертого віку жіночої статі почали з'являтися на поверхні корінців через 21-23 добу після появи сходів в залежності від кліматичних умов року. На корінцях спостерігали

невеликі за розмірами (0,1-0,2 мм) прозорі з матово-сірим відтінком кулясті за формою самиці.

З появою личинок самок на поверхні коренів через кілька днів з'являлися самці, які запліднювали їх. Запліднені самки поступово збільшувались у розмірах та змінювали забарвлення з білого на світло-жовте. В цей період відбувалося утворення в жіночих особинах яєць. Яйця на цьому етапі розвитку були заповнені сірою речовиною і не мали жодних ознак утворення в них личинок.

Їх кількість на одну особину становила в середньому 38-42 шт. Через 8-11 діб світло-жовте забарвлення самок змінювалося на золотисто-жовте. Вміст таких самок також змінювався на жовтий колір. Після зміни забарвлення самок на коричневий крізь оболонку яєць проглядали утворення личинок першого віку.

Відмерлі самки ставали цистами, від'єднувались від корінців та потрапляли у ґрунт. Розміри цист варіювали від 0,3 до 1,1 мм в діаметрі, а їх чисельність, в середньому, становила 595 шт. на 100 см³ ґрунту.

Отже, повний цикл розвитку золотистої цистоутворюючої нематоди в умовах вегетаційного періоду 2020 року тривав в середньому 63-68 діб.